

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

Prof. dr Andrzej ZOLL

00-090 Warszawa
Al. Solidarności 77

Tel. centr. 551 77 00
Fax 827 64 53

Warszawa, 18 lipca 2002 r.

35645

RPO-405446-VI/02/DN

Pan
Marek Pol
Wicepremier
Minister Infrastruktury

Szanowny Panie Premierze,

Otrzymuję skargi od obywateli, wykonujących zawód rzeczoznawców ds. pojazdów oraz zrzeszających ich organizacji społecznych dotyczące negatywnych, dla dużej grupy rzeczoznawców, skutków nowelizacji ustawy Prawo o ruchu drogowym dokonanej ustawą z dnia 6 września 2001 r. (Dz.U. Nr 129, poz. 1444) w zakresie ustanowienia warunku posiadania przez rzeczoznawców samochodowych wyższego wykształcenia.

Ustalone w dodanym art. 79a ust. 1 Prawa o ruchu drogowym warunki, jakie musi spełniać osoba ubiegająca się o uprawnienia rzeczoznawcy samochodowego, w tym wymóg posiadania wyższego wykształcenia, z mocy art. 6 ustawy nowelizacyjnej weszły w życie z dniem 1 stycznia 2002 r.. Jednocześnie w przepisach przejściowych ustawodawca zamieścił przepis intertemporalny odnoszący się do sytuacji zawodowej dotychczasowych rzeczoznawców, dotyczący spełnienia wymogu określonego w art. 79a ust. 1 pkt 6 Prawa o ruchu drogowym, tj. posiadania certyfikatu w zakresie rzeczoznawstwa samochodowego. Warunek posiadania wymaganego certyfikatu, uważa się w myśl art. 4 ust. 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o zmianie ustawy Prawo o ruchu drogowym za spełniony w okresie do dnia 31 grudnia 2004 r., jeżeli osoba zainteresowana posiadała uprawnienia rzeczoznawcy w specjalnościach związanych z techniką samochodową na podstawie przepisów zarządzenia nr 11 Przewodniczącego Komitetu Nauki i Techniki z dnia 29 stycznia 1970 r. w sprawie ustalenia wykazu specjalności oraz określenia

ministrów właściwych do wyznaczania jednostek organizacyjnych uprawnionych do wydawania ocen i opinii i do ustanawiania rzeczoznawców (Dz. Urz. KNT Nr 2, poz. 5) i zarządzenia Ministra Komunikacji z dnia 3 listopada 1970 r. w sprawie ustalenia jednostek organizacyjnych państwowych i społecznych uprawnionych do wydawania ocen i opinii w zakresie rzeczoznawstwa (Dz. Urz. MK Nr 32, poz. 224). Poza wskazanym przepisem brak jest innych regulacji dotyczących sytuacji prawnej rzeczoznawców wykonujących zawód w dacie wejścia w życie nowych warunków uzyskiwania uprawnień do wykonywania tego zawodu, a w szczególności warunku posiadania wyższego wykształcenia.

Z otrzymanych skarg wynika, iż praktycznie z dnia na dzień zostali pozbawieni prawa wykonywania czynności, które od lat stanowiły ich zawód i źródło utrzymania. Dotychczas uprawnienia do wykonywania czynności rzeczoznawcy uzyskiwały także osoby posiadające średnie wykształcenie, jeżeli legitymowały się odpowiednią praktyką zawodową. Członkowie Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Rzeczoznawców Techniki Motoryzacyjnej i Ruchu Drogowego, dla uzyskania uprawnień rzeczoznawców samochodowych musieli wykazać się posiadaniem odpowiedniej praktyki: 8 lat - osoby ze średnim wykształceniem i 4 lata osoby z wyższym wykształceniem. Wprowadzony z dniem 1 stycznia 2002 r. warunek posiadania przez rzeczoznawców samochodowych wyższego wykształcenia pozbawił prawa wykonywania tego zawodu znaczną grupę rzeczoznawców. Nie można przy tym odmówić racji twierdzeniom skarżących się rzeczoznawców, iż wprowadzony w art. 79a ust. 1 pkt 1 Prawa o ruchu drogowym warunek posiadania przez rzeczoznawców samochodowych wyższego wykształcenia, bez wskazania kierunku tego wykształcenia, może prowadzić do sytuacji, w której uprawnienia rzeczoznawcy uzyskają osoby np. z wykształceniem wyższym humanistycznym, a nie uzyskają ich osoby, które ukończyły technika lub licea zawodowe, a także policealne i pomaturalne szkoły kształcące specjalistów w zakresie mechaniki i techniki samochodowej.

Powstają więc wątpliwości, co do prawidłowości takiej regulacji. Przyjmując taki wymóg jako bezwzględny, w przepisach przejściowych należało zapewnić osobom nie mającym wyższego wykształcenia a wykonującym dotąd czynności rzeczoznawcy na podstawie dotychczasowych przepisów - możliwość odstąpienia od stosowania tego warunku, przy jednoczesnym warunku posiadania stosownej praktyki, przykładowo dłuższej niż 5 lat, o których mowa w art. 79a ust. 1 pkt 3 ustawy Prawo o ruchu drogowym w odniesieniu do osób, które mają wykształcenie wyższe. Nie zapewniono także przepisem ustawy stosownego *vacatio legis*, gdyż ustawa została ogłoszona 12 listopada 2001 r. i weszła w życie 1 stycznia 2002 r.

Wprowadzona regulacja może naruszać konstytucyjne zasady demokratycznego państwa prawnego, tj. zasadę zaufania obywateli do Państwa i stanowionego przezeń prawa oraz zasadę ochrony praw nabytych.

Wątpliwości moje wydają się tym bardziej uzasadnione, iż w ostatnim czasie ustawodawca w odniesieniu do trzech grup zawodowych - agentów celnych, przedsiębiorców prowadzących biura podróży i instruktorów nauki jazdy - wprowadził bezwzględny obowiązek posiadania średniego wykształcenia. Po podjęciu przez Rzecznika Praw Obywatelskich odpowiednich działań ustawodawca zrewidował swoje stanowisko i wyeliminował z obrotu prawnego przepisy uniemożliwiające, nie posiadającym średniego wykształcenia agentom celnym - wykonującym zawód w dniu wejścia w życie nowych przepisów Kodeksu celnego - dalsze wykonywania czynności zawodowych. Podobnie ustawodawca podjął decyzję o zmianie warunków uzyskania zezwolenia na prowadzenie biur podróży przez osoby prowadzące takie biura w dniu wejścia w życie ustawy z 29 sierpnia 1997 r. o usługach turystycznych (Dz.U. Nr 133, poz. 884 ze zm.), a nie posiadające średniego wykształcenia, przez wprowadzenie warunku posiadania dłuższej praktyki zawodowej niż osoby mające wymagane nową ustawą średnie wykształcenie. W odniesieniu natomiast do nie posiadających średniego wykształcenia instruktorów nauki jazdy, którzy pod rządami poprzednio obowiązujących przepisów o ruchu drogowym wykonywali zawód – weryfikacji stanowiska ustawodawcy w tym zakresie dokonał Trybunał Konstytucyjny, który po rozpatrzeniu wniosku Rzecznika, wyrokiem z dnia 21 grudnia 1999 r. (sygn. K.22/99) uznał pozbawienie tej grupy prawa wykonywania zawodu z powodu nieposiadania średniego wykształcenia - za niezgodne z art. 2 Konstytucji RP, gdyż naruszyło to zasadę zaufania obywatela do Państwa i stanowionego przezeń prawa.

Poddając pod rozwagę Pana Premiera przedstawiony problem, uprzejmie proszę o poinformowanie, czy podziela Pan moje wątpliwości w tej sprawie, a jeśli tak, czy zamierza Pan podjąć w tej sprawie działania zmierzające do zmiany kwestionowanego stanu prawnego.

Będę wdzięczny za możliwie szybkie zajęcie stanowiska w tej sprawie.

Z wyrazami szacunku

/-/